

धूलोबाट जनजीवन प्रभावित

अनिता लुइँटेल

काठमाडौं, जेठ ९ - सडक पेटीमा उड्ने धूलो र धूवाँले राजधानीको जनजीवन निकै प्रभावित भए पनि सम्बन्धित निकायको यसतर्फ ध्यान गएको छैन । सर्वसाधारण प्रदूषणले आवतजावतमा निकै कठिनाइ भइरहेको गुनासो गर्छन् भने वातावरणवादीको तत्काल प्रभावकारी कार्यक्रम ल्याउनुपर्ने सुझाव छ । पानी परेर सुकेपछि धूलोको समस्या अझै बढ्ने गरेको पाइएको छ ।

कलंकीकी कृति घिमिरेले आँखा मिच्यौ भनिन्, 'स्कूल आउन-जानसमेत समस्या भइसक्यो, जताततै धूलो उड्छ ।' उनले बिहानै नुहाएर सेतो पोसाक लगाएर हिँड्यो भने साँझ आउँदा झन्डै कालो हुने गरेको अनुभव सुनाइन् ।

किनमेलबाट फर्किदै गरेकी रञ्जु शर्माको अनुभव पनि यस्तै छ । उनी भन्छिन्, 'बिहानै नुहाएर निस्कन्छु साँझ कोठामा आएपछि शरीर चिलाउँछ ।' 'राजधानीजस्तो ठाउँ यसरी प्रदूषित हुँदा पनि कसैलाई वास्ता छैन,' उनले भनिन् ।

स्वच्छ ऊर्जा नेपालका कार्यकारी निर्देशक भूषण तुलाधर पनि धूलो उपत्यकाको वायु प्रदूषणको प्रमुख कारण भएको बताउँछन् । 'धूलोले सर्वसाधारणको स्वास्थ्यमा प्रत्यक्ष र अप्रत्यक्ष हानि पुऱ्याइरहेको छ,' उनले भने, 'तर यो कहिले र कसरी नियन्त्रण हुन्छ भन्नेमा सम्बन्धित निकाय मौन छन् ।' तुलाधरले यसको प्रत्यक्ष प्रभाव बढुवाहरूलाई परिरहेको बताए ।

पाटन अस्पतालमा जाने ५० प्रतिशत रोगी श्वासप्रश्वासबाट पीडित हुने गरेको अस्पताल प्रशासनले जनाएको छ । दस माइक्रोमिटरभन्दा साना धूलाका कण श्वासप्रश्वास हुँदै रक्तसञ्चार प्रणालीमा समेत प्रवेश गर्ने र तीबाट रुघाखोकी, दम, ब्रोनकाइटिस र फोक्सोको क्यान्सर हुने तुलाधरले जानकारी दिए ।

'सर्वसाधारण र सम्बन्धित निकायको संयुक्त प्रयासले मात्र धूलो नियन्त्रण हुन सक्छ, यसका लागि प्रभावकारी कार्यक्रम ल्याउनुपर्छ,' उनले भने । तुलाधरका अनुसार साँघुरा जीर्ण सडक, थोत्रा सवारीसाधन र तिनमा प्रयोग हुने गुणस्तरहीन इन्धन नै प्रदूषणका प्रमुख कारण हुन् । यहाँ गुड्ने २० प्रतिशत सवारीसाधनले मात्र ५० प्रतिशत प्रदूषण

गरिरहेका छन् । वायुमा पाइने पीएम-टेनको मात्रामध्ये ३७ प्रतिशत यिनै साधनबाट निस्कन्छन् । महानगरले सवारी चापले वायु प्रदूषण बढेको जनाएको छ ।

'सवारी भित्रिने क्रम बढेको छ तर बाटोको अवस्थामा सुधार आएको छैन,' महानगरका इन्जिनियर रविनमान श्रेष्ठले भने, 'जीर्ण सडकले गर्दा सवारीसाधन धेरैबेर सडकमा धूलो र धूलो फालेर गुडिरहेका हुन्छन् ।'

वातावरण मन्त्रालयले डानिडाको सहयोगमा प्रदूषण जाँच केन्द्र स्थापना गरे पनि नियन्त्रणका प्रभावकारी कार्यक्रम ल्याउन सकेको छैन । 'विद्युतीय साधनको सञ्चालन र इँटाभट्टामा नयाँ प्रविधि भित्र्याएपछि वायुको स्तरमा सुधार आएको छ,' वातावरण, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयका रसायनशास्त्री सुमन शर्माले भने ।

श्रोत: कान्तिपुर दैनिक, १० जेठ २०६२